

Дејан Филиповић

ЈЕЛИЦА НОВАКОВИЋ ЛОПУШИНА, АРИЈУС ВАН ТИНХОВЕН
И ХОЛАНДСКА МЕДИЦИНСКА МИСИЈА

Ваљево, Међуопштински историјски архив, 2018. стр. 279 +32

У тешком времену за српски народ, за време Балканских и Великог рата, помоћ холандског народа, како појединаца тако и институција дуго је остала непозната у нашем народу. Оскудност српских извора због пропасти релевантне грађе у Великом рату је свакако најважнији разлог за ово непознавање, па су за ову област проучавања изузетно драгоцене страни извори. Међуопштински архив у Ваљеву је у сарадњи са Архивом Србије, покренуо истраживање и објављивање грађе холандског порекла како би се сачувала од заборава и учинила доступном истраживачима. Ово је први део тог подухвата који је остварен у сарадњи са Катедром за холандски језик Филозофског факултета у Београду и Центром АРИЈУС за научну и културну сарадњу Србије и Холандије, Амбасадом Краљевине Холандије у Београду, Краљевском библиотеком у Хагу, Документационим центром ДИА из Ваљева и бројним сарадницима.

Основу књиге чине радови др Ван Тинховена „Страхоте рата у Србији“ и „Са Србима у Албанији“ са избором фотографија које је овај познати лекар снимиио. На почетку књиге, као уводни део, објављен је допуњен научни рад о укупној помоћи Холандије у

периоду 1912–1920. године, као и преведени записи из холандских новина о Србији из тог времена.

Аутор проф. др Јелица Новаковић Лопушина се и раније бавила овом темом, прво као преводилац „Страхота рата у Србији“ а потом и као истраживач. Побољшан је постојећи превод уз коментаре у критичком апарату, као и допуне које су постојале у изворном облику а изостављане у досадашњим издањима. Аутор је прегледао све извештаје које су чланови мисија писали холандским новинама, брижљиво их превео и учинио доступним истраживачима. Читалац може пажљивим читањем да прати кретање холандских мисија кроз Србију али и да пронађе бројне податке о времену у коме се њихова активност догађала. Ти подаци су изузетно драгоцене за боље разумевање прошлости а неки су и једини до сада познати који сведоче о појединим догађајима и људима. Бројне фотографије у прилогу су саме по себи додатни извор сазнања. Оваквих књига је веома мало и њима се, поред очувања докумената, покушава надокнадити огромна празнина у српским изворима што подразумева додатну одговорност.

Књига је намењена пре свега истраживачима али и осталим читаоцима. Изузетно је драгоцен на као сведочанство времена али и као сведочанство о највишим људским вредностима.